

Foto: Jelger Herder

Foto's: André Marissen

Giebel moet wijken voor kamsalamander

André Marissen

Op 24, 25 en 26 september 2009 hebben leden van de Werkgroep Reptielen en Amfibieën van IVN-Hellendoorn/Nijverdal in opdracht van Landschap Overijssel en de gemeente Hellendoorn een poel in het Rhanerveld, gelegen ten oosten van de Eelerberg (Sallandse Heuvelrug), leeggepompt en leeggevestigd om de poel geschikt te maken als voortplantingswater van de kamsalamander.

Salamander versus giebel

De kamsalamander komt op en rondom de Sallandse Heuvelrug verspreid voor in de schaarse poelen en vennen. In het voorjaar van 2009 is in de poel in het Rhanerveld het voorkomen van de kamsalamander vastgesteld. Waarschijnlijk heeft de soort de poel, die ongeveer vijf jaar geleden is aangelegd, bereikt vanaf de Eelerberg, waar zich de dichtstbijzijnde populatie kamsalamanders bevindt. Naast de kamsalamander wordt de poel echter ook bevolkt door onder meer kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker, poelkikker, bastaardkikker en een populatie giebel, een kleine karperachtige en stamvader van de goudvis. Bijzonder aan deze vissoort is dat er bijna geen mannelijke gibels zijn. De vrouwelijke gibels paaieren in scholen van andere karperachtigen waarbij het hom van de andere karperachtigen de ontwikkeling van het kuit van de giebel activeert. Uit de geactiveerde eicellen worden dan ook weer vrouwelijke gibels geboren. Om het leefgebied van de kamsalamander in de omgeving van de Eelerberg te vergroten en de poel geschikt te maken als voortplantingswater voor deze soort hebben Landschap Overijssel en de gemeente Hellendoorn, eigenaar van de poel, besloten om de poel visvrij te maken.

De vangst

Met behulp van een pomp van aannemer Unicom is de poel door de werkgroep zo goed als leeggepompt. Om het zoeken naar de vissen en het vangen daarvan te vergemakkelijken en om te voorkomen dat er vissen tussen de waterplanten achter zouden blijven heeft de werkgroep de vegetatie uit de poel, voornamelijk grote lisdodde, drijvend fonteinkruid en smalle waterpest, verwijderd. Uiteindelijk zijn er ruim drieduizend gibels en ongeveer honderd goudvissen grotendeels met de hand gevangen of geraapt. De gibels en goudvissen zijn in overleg met Waterschap Groot Salland weer uitgezet in de Boksloot, op een plek waar de giebel volgens de verspreidingsatlas Vissen in Overijssel (2002) voorkomt.

Broeihopen voor de ringslang

Op en rondom de Sallandse Heuvelrug komen op diverse locaties ringslangen voor. Ook bij de betreffende poel zijn de afgelopen jaren door diverse mensen zonnende ringslangen gezien. Om deze soort ook een steuntje in de rug te geven heeft de werkgroep al het plantenmateriaal, dat uit de poel verwijderd is, verwerkt tot twee broeihopen. Deze zullen in oktober nog aangevuld worden met paardenmest. Volgend voorjaar worden de broeihopen door de werkgroep verder aangevuld met diverse materialen om de broei weer op gang te brengen.

Resultaat

Het is ons niet gelukt de poel geheel droog te pompen. Kwelwater bleef de poel insijpelen waardoor er modderwater onderin de poel bleef staan, ondanks het feit dat de pomp aanstond. In dit modderwater was na enkele uren zoeken echter geen levende giebel meer te vinden, alleen enkele dode exemplaren. Voor een optimaal resultaat, dat wil zeggen een blijvend visvrije poel, wordt geadviseerd de poel minimaal drie weken droog te laten staan waardoor kuit en de allerkleinste visjes opdrogen. Dit is door de hoge kweldruk bij deze poel echter niet mogelijk. Een dag na het stopzetten van de pomp was het waterpeil in de poel alweer een halve meter hoog.

Toekomst

Hopelijk hebben we, ondanks het niet volledig kunnen droogpompen van de poel alle vis kunnen wegvangen. Mocht blijken dat er toch nog enkele gibels zijn achtergebleven in de poel, dan hoeft dit geen probleem te zijn voor de kamsalamander mits er geen goudvissen uit overvolle tuinvijvers gedumpt worden in deze poel. Immers, de giebel heeft het hom van andere karperachtigen nodig voor de activering van de ontwikkeling van het kuit tot vrouwelijke gibels. Zolang er geen mannelijke gibels of andere mannelijke karperachtigen in de poel aanwezig zijn komt het niet tot voortplanting. Daarnaast herbergt de poel een rijke onderwatervegetatie die veel dekking geeft aan de jonge kamsalamanders zolang er niet te veel vis in de poel aanwezig is. Nu maar hopen dat er geen vis meer in de poel gedumpt wordt.

